

Konkurence v kolektivní správě

Ve svém bloku jsem se rozhodl věnovat tématům, která na veřejnosti bývají interpretována zjednodušeně či tendenčně. Po tématu Creative Commons jsem si vybral téma „konkurence v kolektivní správě“.

Často bývá monopol kolektivní správy terčem kritiky a bývá často zpochybňován. Pojďme se podívat na dvě podstatné zákonitosti fungování trhu hmotných statků (například mléko) a nehmotných statků (například hudba).

Vyčerpateľnost spotřeby statku. Konzumací láhve mléka, například její koupí, omezují v daném okamžiku spotřebu jiných zákazníků. Hudba je naopak zážitek. „Konzumací“ hudby na koncertě neomezují spotřebu jiného návštěvníka této akce. V podobě zvukového či audiovizuálního záznamu je pro dílo charakteristická možnost neomezeného pořizování kopií bez relativní újmy na kvalitě.

Nahraditelnost statku. Ještě významnější zákonitostí je možnost nahrazení jednoho statku jiným. Dá se říci, že konzumaci mléka od výrobce z jižní Moravy mohou velice snadno nahradit mlékem od výrobce z jižních Čech a opačně. Avšak velmi obtížně (dokážou-li to vůbec) nahradím hudbu například skupiny Beatles hudbou Elvise Presleyho, natož pak hudbou Michaela Jacksona a naopak.

Pusťme se do situace, kdy by vznikla ještě OSA2 a OSA3. Položme si klíčovou otázku. Bude OSA, OSA2 a OSA3 zastupovat autory hudby k Beatles, Elvise Presleyho, Michaela Jacksona a dalších současně? Odpověď zní ne. Trh nehmotných statků v podobě autorských práv nefunguje jako trh s hmotnými statky. Mléko můžete koupit v obchodě X nebo obchodě

Y. Obchod X a Y si vzájemně mohou konkurovat v ceně.

Jak se bude rozhodovat autor v případě zastupování? Nechá-li se zastupovat všemi organizacemi, pak tyto se budou též snažit konkurovat nižší cenou za jeho práva, aby uzavřely smlouvu s uživatelem. Autor se nebude rozhodovat jako výrobce mléka, ale jako potenciální zaměstnanec. A jak se bude rozhodovat zaměstnanec? Zaměstnanec se bude rozhodovat podle prostředí v dané firmě a podle výše platu, který dostane za svoji odvedenou práci. Autor se bude rozhodovat podle kvality služeb, které mu kolektivní správce nabídne a současně podle schopnosti zobchodovat jeho autorská práva. Zákonitosti, které platí pro hmotné statky, jednoduše neplatí pro statky nehmotné, jakými autorská práva jsou.

Uživatel v podobě rozhlasového nebo televizního vysílatele potřebuje pro své vysílání získat práva k celosvětovému repertoáru. Vznikem OSA2 a OSA3 by vznikli další partneři pro jednání, kdy práva jimi zastupovaných autorů budou s největší pravděpodobností též potřebovat. Vyjednávání o licenci a zaslání podkladů o užitých skladbách by tak vedly k vyšším administrativním nákladům pro tyto vysílatele. Dále je potřeba vzít do úvahy, že s fungováním jakékoliv společnosti jsou spojeny v určité míře fixní náklady - například mzdy zaměstnanců, náklady na údržbu databáze s informacemi o podílech autorů na jednotlivých skladbách a software, který umožní rozúčtovat autorské odměny

těm, kterým skutečně náleží. Dá se předpokládat, že rozvolnění kolektivní správy by mohlo vést k vyšší nákladové náročnosti trhu jako celku. Uživatelé by hradili vyšší náklady kolektivní správy jako celku v podobě vyšších průměrných fixních nákladů a autoři by současně dostali méně, protože kolektivní správci by nebyli schopni promítnout vyšší náklady v plné míře do cen práv.

Stejně jako jiný druh monopolu je i monopol kolektivní správy regulován ze strany státu. Proto je důležité spíše než na zavedení konkurenčního prostředí do kolektivní správy, zaměřit se na ekonomickou efektivitu a transparentnost kolektivní správy v prostředí monopolu. Monopolní povaha kolektivní správy může ve výsledku pracovat s mnohem nižšími průměrnými fixními náklady, což je pozitivní skutečnost jak pro uživatele, tak i pro samotné autory.

*Přeji Vám co nejvíce slunečných dnů
v průběhu letního období!*

Roman Strejček,
předseda představenstva

